
miscel·lània d'actualitat

Dins el món incommensurable de l'art, no creiem que hi hagi espais o llocs fixos, com alguns pretenen, ni tan sols, plenament, totalment en la situació o expressió mitjançant unes o altres tècniques, que poden ser semblants, però mai absolutament iguals. No es pot analitzar, doncs, com si es tractés de la fredor del càlcul o de la matemàtica d'una fórmula química. I menys, molt menys, fer comparances o parangons entre artistes i les seves obres. La veritat és que, de vegades, resulta inevitable, més encara, ho necessitem com inici d'allò que pot ser-ne un estudi. Però potser només per això sense deixar-ne veredictes, sense que ho fem servir per assentar uns fonaments que pretenem de donar com a sentència.

Tota comparació és perillosa, per no dir allò que ofèn, que tampoc no n'hi ha per tant. Sense adonar-nos-en, les comparacions són com una mena de sortida fàcil, valedora en determinats moments, però no sempre.

Pensem això, perquè en aquest primer trimestre de l'any, han coincidit a ser notícia, —bé, notícia ho són sempre, volem dir en un esdeveniment més—, que els posa en un primer lloc, dos artistes nostres, amb edat diferent, per la qual cosa algú ha dit, ha escrit, que el més jove heretaria el lloc del més gran. I en art, creiem que no hi ha successions. Són, Salvador Dalí, qui ha rebut la «Medalla d'Or de la Generalitat», i Modest Cuixart a qui la ciutat francesa de Lió ha retut homenatge, al qual ell hi va correspondre aportant-hi una completa i magnífica exposició.

Dos pintors que ocupen un lloc propi, l'espai dels quals o lloc no es traspassa, no es cedeix, no s'hereta, perquè tots aquells que ho aconseguïren, en una o altra mida, retenen el lloc per sempre més. Els hi retindrà la història, recolzada en els fets, les realitzacions que ells han sabut conquerir.

Són artistes únics, diferents, amb personalitat i expressió pròpies dels quals no es pot parlar de paral·lisme, que en res no podria canviar millorar o augmentar la imatge d'ells.

Un Dalí universal, genial, reconegut a tot el món, i un Cuixart amb escalada constant, veient l'un i l'altre potser el mateix entorn inspiratiu i colorit del Mediterrani, però cada un d'ells versificant amb matisacions diverses.

Per això volem que cada u estigui al lloc que li correspon, i els citarem per ordre —com diuen els opuscles de teatre—, d'aparició en escena, en aquest cas, dels actes o esdeveniments que fan que avui els assenyallem. I procurant esquivar el fet que parlant de defugir del paral·lisme, no caiguem en ell.

per
M. GIL i BONANCIA

Cuixart al costat del quadre que va regalar a l'Ajuntament de Lió.

CUIXART A LIÓ

De retrobament de dos pobles, dues terres, mitjançant l'art i la cultura, podríem qualificar l'acte del dia 18 de març a la ciutat francesa de Lió, on expressament convidat, Modest Cuixart hi aportà un total de 45 olis, 28 d'ells d'1'50 × 2 metres, el més gran de 2 × 3 i el més petit de 100 × 81 cm. a una mostra que tingué lloc a la sala d'exposicions de l'Auditorium Maurice Ravel», la qual amida 500 metres quadrats.

Cada any, en arribar la primavera inviten un dels millors pintors internacionals a presentar la seva obra, coincidint amb la «Setmana de Música Contemporània», que és part dels 80 concerts i 40 exhibicions de ballet que ells organitzen cada temporada a l'«Auditorium Maurice Ravel», capaç per a dos mil espectadors asseguts amb tota comoditat. És la segona sala de França, després del Palau del Congrés de París.

Coneixedors els organitzadors que a Catalunya hi ha així mateix una música autòctona, volgueren que, després de la inauguració, fos una cobla nostra, la millor, «La Principal de la Bisbal - Oficial de la Generalitat de Catalunya», la que hi donés un concert.

Un homenatge que la ciutat de Lió va voler donar a en Modest Cuixart, i amb ell a tots nosaltres, recordant que feia més de 30 anys —l'any 1950—, quan arribà allí un jove pintor que lluitava per obrir-se camí, l'acolliren i li donaren l'oportunitat d'exposar i romandre després llarg temps entre ells, per anar situant-se en el sempre difícil món de l'art. Però en Modest Cuixart aconseguí plenament aquesta fita i ara han estat ells els qui l'han cridat per homenatjar-lo, i ell ha correspost, com sempre, plenament aportant-hi una valuosa col·lecció de les seves obres.

A les set de la tarda, una vegada es féu el silenci a la sala, Mr. M. André Muré, donà la benvinguda a tots, i els assenyalà els motius de la trobada. Tot seguit fou el Ponent de Cultura i Belles Arts d'aquell municipi, Mr. Joannes Ambre, qui parlà amb encert i precisió de l'obra del mestre Cuixart.

Fou després, quan Modest Cuixart correspongué a les deferències i féu donació d'un dels seus quadres, el titulat «Homenage a Maurice Ravel. Concerto pour la main gauche», a la ciutat de Lió, el qual fou rebut i acceptat pel Batlle Mr. Francisque Collomb, qui va agrair la consi-

deració de l'artista i lloà la personalitat i l'obra del pintor. Entre els quals, cal assenyalar el president de la Diputació de Girona senyor Arcadi Calzada i el vice-president senyor Joan Saqués.

El gran nombre d'assistents, com l'endemà les crítiques de les publicacions, estigueren d'acord a encomiar la creació de Modest Cuixart, l'artista que fa anys, cercant tècniques expressives, a la vegada escodrinyava —potser sense adonar-se'n— llocs, clima o ambient idonis, i així arribà, i es quedà a Palafrugell, qui sap si atrapat pels cels atramuntanats, amb colors límpids i transparents, que de vegades són rellevats per les garbinades i temporals de mar i que, tots junts, mostren aquests misteris sorprenents de les seves figures mítiques, a voltes fins i tot dramàtiques, esgarrifades, de desitjos cercant la pau o de pau volent, prenent desitjos, com basquejant per febres que donen força als colors, els quals sembla talment com si sorgissin d'un diàleg o pacte que tingués amb els bruixots de l'Empordà, que li hagin donat la recepta màgica.

A part els aspectes tècnics de la seva obra, que potser no cal assenyalar en aquests moments, Cuixart ens fa trontollar la imaginació cercant la profunditat del seu pensament, que ens trasmet mitjançant les figures femenines i d'una faisó especial el seu rostre, al qual, atrets per no sabem quin enigmàtic domini, cerquem —potser per un costum—, conèixer a través dels ulls, quins són els seus sentiments i fins i tot les seves passions. I, en aquests rostres de les dones de Cuixart, els ulls, poden semblar, només semblar, que són òrfens d'aquest insondejable enigma, quan, en constatar-ho bé, ens en adonem que, talment com si el pintor valent-se d'ells, ens traslladés, —com coquetejant—, més encara a la incògnita, quan constatem que en algunes d'aquestes cares, els ulls són com absents de color, deixant un estímball, talment com els d'una calavera, com si els ulls se n'haguessin anat no sabem si cercant la vida o amb la por de quedar morts, de dissipar-se, o de basarda, s'haguessin enfonsat per tal de no ser vistos, no voler ser descoberts, haver d'aguantar la mirada d'altres. En no ésser-hi, és més quimèric encara el misteri. Allí on hauria de brillar l'expressió, l'alegria o potser la pena, aflicció o compassió del ser humà, és a dir, els ulls, aquests s'han esvaït, com una renunciació, abandó de la lluita o resignació esfereïdora, aterrant, mentre altres aspectes, entre ells el color, contrasten aportant-hi tonalitats de vida, d'exultació. És, de vegades, l'obra de Cuixart.

CONCERT

De la sala d'exposicions es traslladaren tots a l'«Auditorium» on Mr. Bernard Lesforges féu la presentació de «La Principal de la Bis-

bal». Després del remolí que tots havien copsat i per això participat mitjançant el sentit de la vista a l'exposició d'en Cuixart, vingué l'altra immersió de l'esperit, aquesta vegada endintant-se per les orelles, gràcies a la interpretació de «La Principal de la Bisbal», el director de la qual, Josep Cassú, va tenir d'encert d'escollir, a part de les sardanes, peces com «Puigsoliu» de Serra, «Davant la Verge» de Morera, «Cop de vent al mes de març» de Saló, i «La Moixeranga d'Algemésí» de Serra, que serviren per palesar les possibilitats il·limitades de la música de cobla. Assenyalem d'una faisó especial la sardana que escriví Ricard Viladesau i va dedicar a Cuixart, «Capritxosa», com el títol d'un quadre del mestre, amb un paralelisme sorprenent, talment com si tots dos, coneixedors dels llocs, —Ricard Viladesau té casa a Llafranc—, s'haguessin situat davant le «Les Formigues» en un dia de mestral, remembrant els fets històrics que allí s'hi desencadenaren, en combats navals, que ara ells, un amb color, l'altre amb ressons florejats musicals, però tots dos amb la mateixa força i equilibri a la vegada, amb el mateix sentiment, coordinant plenament l'expressió de la pintura o el so nítid també de la música, ens oferissin conjuntament. O potser, tots dos amb la visió d'una mateixa dona, o les reaccions d'ella davant d'un fet misteriosament insòlit, fessin aquesta pintura i aquesta música que els agermanés i de la qual, ara ens en podem adonar tots. Pels aplaudiments de lloança, interpretaren «La Santa Espina» i «Els Segadors», escoltats drets per la gent que hi havia.

DALÍ

També Dalí —per ordre de dates—, ha estat motiu que fos centrat en ell una atenció especial, ja que ininterrompudament el nostre artista és present a l'actualitat. En aquest cas, el dia 20 de març, tornà al seu museu, el «Museu Dalí» de Figueres, per rebre del President Jordi Pujol, la «Medalla d'Or de la Generalitat», que li havia estat atorgada dies abans conjuntament amb altres personalitats catalanes, per bé que el lliurament d'aquesta, per deferència al pintor, tingué lloc en el marc ja assenyalat.

Dalí és el català viu més universal dels nostres dies. El més conegut o el conegut per més gent, i en contra d'allò que diran, amb una determinada raó, que potser n'hi ha d'altres en el món científic i tècnic que hi tenen una aportació important, cal assenyalar que la seva popularitat queda palesada sols a l'àmbit d'intel·lectual, mentre que en Dalí els guanya per popularitat, per haver arribat la seva obra o la seva fama, la seva reputació, a tots els indrets del món, sempre, per poc que d'ell es parlés, assenyalant que era de Figueres, i Figueres és a

Dalí amb el Conseller Max Canher

Catalunya. És per això que, per vots, guanyaria el seu renom.

Dalí ha tingut també detractors a la nostra terra, alguns potser convençuts, altres per aquest pecat capital tan nostre com és l'enveja, o les preteses posicions polítiques. El dia que tornà al Museu, després de la seva malaltia, hom va intentar treure-li una definició o posició, i ell li contestà: «Hi ha algú que es preocupi si l'autor de la Venus del Milo, era de dretes o d'esquerres?». Vertaderament, aquesta quasi passió de polititzar-ho tot, i d'una faisó especial els homes que no es dediquen a la política, però que fora d'ella han aconseguit renom, sortosament ha anat minvant, la Generalitat el va poder incloure a la llista de catalans amb aportació a Catalunya.

Les paraules del President Pujol concretaven mereixements i decisions: «Aquest homenatge és a un geni universal, un empordanès, que ha traspasat les fronteres, el temps i els homes». També va ser significatiu quan expressà: «Honorant Dalí ens honorem nosaltres mateixos». Per altra banda, Dalí mostra fidelitat a la seva musa, quan, entre altres coses digué:

«L'honor que avui m'han donat el vull convertir, fent-lo extensiu a la Gala, que ha enviat expressament —El camí dels enigmes—, el camí blanc dels enigmes, que fou al que Ramon Llull i Francesc Pujols volien arribar, volien arribar a l'enigma de la Glòria de Catalunya».

Hem d'assenyalar que «El camí dels enigmes» és un quadre de Dalí, que mostrà, i que en nom de Gala, juntament amb dos més, «La Pietat» i «Otelo somiant Venècia», va donar per al Museu. També la seva al·lusió Francesc Pujols, el centenari del qual té lloc aquest any, i a qui Dalí dedicà el monument de davant del Museu, es referia al fet que al mateix temps, es va descobrir per part del President, d'una làpida en la qual es reflecteix un pensament del filòsof: «El pensament català reviurà sempre i rebrotarà als seus illusos enterradors».

I potser la imprompta, la pinzellada darrera de la presència de Dalí, fou quan manifestà: «Si cada paraula que no diré fos un enigma, el meu discurs, seria genial» I, com totes les coses de Dalí, fou genial, aquesta vegada per rebre la «Medalla d'Or de la Generalitat».